

**MARKO
KAPOVIĆ**

**Gramatika
španjolskog
jezika**

**MATICA
HRVATSKA**

Marko Kapović
GRAMATIKA ŠPANJOLSKOG JEZIKA

MATICA HRVATSKA

Biblioteka Posebna izdanja

Glavni urednik
LUKA ŠEPUT

Recenzenti
DRAŽEN VARGA
NIKOLA VULETIĆ

Lektor za španjolski
VÍCTOR ANDRÉS PEÑA BLAS

Knjiga je objavljena uz financijsku potporu Ministarstva znanosti
i obrazovanja Republike Hrvatske.

CIP zapis dostupan u računalnome katalogu
Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001124109.

ISBN 978-953-341-175-0

Marko Kapović

GRAMATIKA španjolskog jezika

MATICA HRVATSKA
Zagreb MMXXII

Sadržaj

Predgovor	29
Zahvale	35
Simboli i kratice korištene u knjizi	37

I. FONETIKA, FONOLOGIJA I ORTOGRAFIJA

I.1. Uvodne napomene	41
I.2. Fonemi španjolskoga jezika	45
I.2.1. Konsonantski fonemi španjolskoga jezika	45
I.2.1.1. Okluzivi	48
I.2.1.1.1. Zvučni okluzivi	49
I.2.1.1.1.1. /b/	49
I.2.1.1.1.2. /d/	52
I.2.1.1.1.3. /g/	54
I.2.1.1.2. Bezvučni okluzivi	56
I.2.1.1.2.1. /p/	56
I.2.1.1.2.2. /t/	57
I.2.1.1.2.3. /k/	58
I.2.1.1.3. Finalne napomene o španjolskim okluzivima	59
I.2.1.2. Afrikate	61

I.2.1.2.1. /tç/	61
I.2.1.2.2. /tʃ/	63
I.2.1.3. Frikativi	66
I.2.1.3.1. /f/	66
I.2.1.3.2. /θ/	67
I.2.1.3.3. /s/	68
I.2.1.3.4. /x/	70
I.2.1.4. Nazali	71
I.2.1.4.1. /m/	72
I.2.1.4.2. /n/	73
I.2.1.4.3. /ɲ/	73
I.2.1.5. Vibranti	74
I.2.1.5.1. /r/	74
I.2.1.5.2. /r̄/	75
I.2.1.5.3. Finalne napomene o vibrantima	76
I.2.1.6. Laterali	77
I.2.1.6.1. /l/	77
I.2.1.6.2. /ʎ/	77
I.2.1.7. Aproksimanti	79
I.2.2. Vokalski fonemi španjolskoga jezika	79
I.2.2.1. Sljedovi vokala	81
I.2.2.1.1. Diftonzi	81
I.2.2.1.1.1. Silazni diftonzi	82
I.2.2.1.1.2. Uzlazni diftonzi	82
I.2.2.1.1.3. Homogeni diftonzi	84
I.2.2.1.2. Hijat	85
I.2.2.1.2.1. Opcionalni hijat	86
I.2.2.1.3. Triftong	87
I.2.3. Korepondencija fonem – grafem	88
I.2.3.1. Zapisivanje fonema /i/.	90
I.2.3.2. Zapisivanje fonema /u/.	90
I.2.3.3. Zapisivanje fonema /b/.	90
I.2.3.4. Zapisivanje fonema /g/.	91
I.2.3.5. Zapisivanje fonema /k/.	92
I.2.3.6. Zapisivanje fonema /tʃ/	92

I.2.3.7. Zapisivanje fonema /s/	92
I.2.3.8. Zapisivanje fonema /θ/	93
I.2.3.9. Zapisivanje fonema /x/	93
I.2.3.10. Zapisivanje nazalnih fonema	94
I.2.3.11. Zapisivanje fonema /k/.	95
I.2.3.12. Zapisivanje vibrantskih fonema.	95
I.3. Slog	97
I.3.1. Pristup slogu	98
I.3.2. Jezgra sloga	100
I.3.3. Koda sloga	100
I.3.4. Rastavljanje na slogove	103
I.3.5. Rastavljanje na slogove unutar foničkog niza	105
I.3.6. Sinereza	111
I.4. Naglasak	113
I.4.1. Distinktivna funkcija i položaj naglaska	114
I.4.2. Naglašene i nenaglašene riječi	115
I.4.2.1. Zamjenice i član.	116
I.4.2.2. Prijedlozi	118
I.4.2.3. Veznici.	119
I.4.2.4. Riječi s dvostrukim naglaskom	119
I.5. Osnove španjolskog pravopisa	121
I.5.1. Abeceda	121
I.5.1.1. <i>b i v</i>	129
I.5.1.2. <i>c</i>	129
I.5.1.3. <i>ch</i>	130
I.5.1.4. <i>d</i>	130
I.5.1.5. <i>g</i>	130
I.5.1.6. <i>h</i>	131
I.5.1.7. <i>i</i>	131
I.5.1.8. <i>j</i>	131
I.5.1.9. <i>k</i>	131
I.5.1.10. <i>ll</i>	132

I.5.1.11. <i>n</i>	132
I.5.1.12. <i>ñ</i>	132
I.5.1.13. <i>p</i>	133
I.5.1.14. <i>q</i>	133
I.5.1.15. <i>r</i>	133
I.5.1.16. <i>t</i>	134
I.5.1.17. <i>u</i>	134
I.5.1.18. <i>w</i>	135
I.5.1.19. <i>x</i>	136
I.5.1.20. <i>y</i>	137
I.5.1.21. <i>z</i>	138
I.5.2. Pravila bilježenja grafičkog naglaska	139
I.5.2.1. Grafički naglasak u sljedovima vokala.	143
I.5.2.2. Razlikovna uloga grafičkog naglaska	145
I.5.2.3. Grafički naglasak u složenicama.	149
I.5.2.4. Normativne promjene u bilježenju grafičkog naglaska	151
I.5.3. Osnove uporabe interpunkcijskih znakova	154
I.5.4. Rastavljanje riječi na kraju retka	156
I.5.5. Množina skraćenica	157

II. MORFOLOGIJA

II.1. Imenice	161
II.1.1. Broj imenica	162
II.1.1.1. Imenice koje završavaju na vokal	163
II.1.1.1.1. Imenice koje završavaju na <i>-í</i> i <i>-ú</i>	164
II.1.1.2. Imenice koje završavaju na konsonant	165
II.1.1.2.1. Tvorba množine morfemom <i>-es</i>	166
II.1.1.2.1.1. Iznimke u tvorbi množine morfemom <i>-es</i>	168
II.1.1.2.2. Tvorba množine nultim morfemom <i>-ø</i>	169
II.1.1.2.3. Tvorba množine morfemom <i>-s</i>	170
II.1.1.3. Pravopisne promjene pri tvorbi množine	171
II.1.1.4. Imenice koje se obično koriste u množini	174
II.1.1.5. Jednina sa značenjem množine	175

II.1.1.6. Imenice koje u množini označavaju parove	176
II.1.1.7. Množina vlastitih imena	176
II.1.2. Rod imenica	177
II.1.2.1. Rod neživih imenica	178
II.1.2.1.1. Završeci karakteristični za imenice muškog roda.	179
II.1.2.1.2. Završeci karakteristični za imenice ženskog roda	184
II.1.2.1.3. Imenice koje završavaju na <i>-e</i>	190
II.1.2.1.4. Imenice koje završavaju na <i>-z</i>	191
II.1.2.1.5. Određivanje roda imenica prema značenju	192
II.1.2.1.5.1. Metonimijski rod	192
II.1.2.1.5.2. Rod drveća i plodova	195
II.1.2.1.5.3. Rod zemalja i gradova	196
II.1.2.1.5.4. Ostale tendencije u značenju roda	197
II.1.2.1.6. Rod kratica	197
II.1.2.1.7. Imenice koje se upotrebljavaju u oba roda.	198
II.1.2.2. Rod živih imenica	201
II.1.2.2.1. Imenice različitih korijena u muškom i ženskom rodu	202
II.1.2.2.2. Imenice koje tvore ženski rod sufiksima <i>-triz, -esa, -isa</i> i <i>-ina</i>	203
II.1.2.2.3. Imenice koje tvore ženski rod morfemom <i>-a</i>	204
II.1.2.2.4. Imenice istog oblika u oba roda	210
II.1.2.2.5. Epiceni	215
II.1.2.2.6. Muški kao generički rod i moderne tendencije ka većoj vidljivosti žena u jeziku	218
II.2. Pridjevi	223
II.2.1. Broj pridjeva	223
II.2.1.1. Pridjevi koji se odnose na boje.	226
II.2.2. Rod pridjeva	226
II.2.2.1. Pridjevi koji imaju različite oblike u muškom i ženskom rodu	227
II.2.2.1.1. Pridjevi koji završavaju na <i>-o</i>	227
II.2.2.1.2. Pridjevi koji završavaju na <i>-dor, -tor, -sor, -és</i> i <i>-n</i>	228
II.2.2.2. Pridjevi istog oblika u muškom i ženskom rodu	230
II.2.3. Apokopa pridjeva	231
II.2.4. Komparacija pridjeva	233
II.2.4.1. Komparativ	234

II.2.4.2. Superlativ.	236
II.2.4.2.1. Apsolutni superlativ	238
II.2.5. Položaj pridjeva	245
II.2.5.1. Pridjevi koji promjenom položaja mijenjaju značenje	250
II.3. Zamjenice	253
II.3.1. Osobne zamjenice	254
II.3.1.1. Deklinacija osobnih zamjenica	260
II.3.1.1.1. Oblici osobnih zamjenica za dativ i akuzativ	261
II.3.1.1.2. <i>Se</i> kao osobna zamjenica.	264
II.3.1.1.3. Oblici osobnih zamjenica s prepozicijama	266
II.3.1.1.4. <i>Leísmo, laísmo i loísmo.</i>	267
II.3.1.2. Povratne zamjenice.	270
II.3.1.3. Položaj osobnih zamjenica	273
II.3.1.3.1. Položaj naglašanih osobnih zamjenica.	273
II.3.1.3.2. Položaj nenaglašanih osobnih zamjenica	274
II.3.1.3.2.1. Nenaglašene osobne zamjenice uz finitne oblike glagola	274
II.3.1.3.2.1.1. Nenaglašene osobne zamjenice uz afirmativni imperativ	275
II.3.1.3.2.2. Nenaglašene osobne zamjenice uz infinitiv i gerund.	276
II.3.1.4. Redosljed nenaglašanih osobnih zamjenica	280
II.3.1.5. Ponavljanje objekta nenaglašenim osobnim zamjenicama.	281
II.3.1.5.1. Obavezno ponavljanje objekta	282
II.3.1.5.2. Opcionalno ponavljanje objekta	283
II.3.2. Posvojne zamjenice	285
II.3.3. Pokazne zamjenice.	291
II.3.4. Relativne zamjenice	294
II.3.4.1. <i>que</i> ‘koji, koja koje’.	295
II.3.4.2. <i>El que, la que, los que, las que</i> ‘(onaj) koji, koja, koje; tko’, <i>lo que</i> ‘(ono) što’.	297
II.3.4.3. <i>El cual, la cual, los cuales, las cuales</i> ‘koji, koja, koje’, <i>lo cual</i> ‘što’.	299
II.3.4.4. <i>Quien, quienes</i> ‘(onaj) tko’.	301
II.3.4.5. <i>Cuyo, cuya, cuyos, cuyas</i> ‘čiji, čija, čije’	302
II.3.4.6. <i>Cuanto, cuanta, cuantos, cuantas</i> ‘(sav, svi) koji, koja, koje’	303

II.3.5. Upitne i usklične zamjenice	304
II.3.5.1. <i>qué</i> ‘što, koji, koliko, kakav’	305
II.3.5.2. <i>Cuál</i> ‘koji’	307
II.3.5.3. <i>Quién</i> ‘tko’	309
II.3.5.4. <i>Cuánto</i> ‘koliko’	310
II.3.6. Neodređene zamjenice.	310
II.3.6.1. <i>Algo</i> ‘nešto’ i <i>nada</i> ‘ništa’	311
II.3.6.2. <i>Alguien</i> ‘netko’ i <i>nadie</i> ‘nitko’	312
II.3.6.3. <i>Alguno, a, os, as</i> ‘neki, jedan’, <i>ninguno, a, os, as</i> ‘nijedan, nikakav’	313
II.3.6.4. <i>Uno, a, os, as</i> ‘neki, jedan’	315
II.3.6.5. <i>Cierto, a, os, as</i> ‘određeni, neki’	316
II.3.6.6. <i>Cualquier, a, cualesquier, a</i> ‘bilo tko, svatko, tkogod, bilo što’, <i>quienquiera, quienesquiera</i> ‘tkogod, svatko, bilo tko’	317
II.3.6.7. <i>Todo, a, os, as</i> ‘sve, sav, svaki, cijeli, čitav’, <i>cada</i> ‘svaki’	319
II.3.6.8. <i>Mucho, a, os, as</i> ‘puno’, <i>poco, a, os, as</i> ‘malo’, <i>demasiado, a, os, as</i> ‘previše’, <i>bastante, es</i> ‘dosta’	322
II.3.6.9. <i>Varios, as</i> ‘više, nekoliko, par’, <i>ambos, as</i> ‘oba, obojica’, <i>sendos, as</i> ‘svaki svoj’	323
II.3.6.10. <i>Mismo, a, os, as</i> ‘isti, sam’, <i>otro, a, os, as</i> ‘drugi’, <i>demás</i> ‘ostali, drugi’	324
II.3.6.11. <i>Tal, es</i> ‘takav’, <i>tanto, a, os, as</i> ‘toliko’, <i>semejante, es</i> ‘takav’, <i>tamaño, a, os, as</i> ‘toliko’	327
II.4. Član.	331
II.4.1. Specifični oblici članova ženskog roda.	332
II.4.1.1. Iznimke u korištenju specifičnih oblika ženskog roda	335
II.4.1.2. Specifični oblici ženskog roda kod determinanata i zamjenica	336
II.4.2. Spajanje člana s prepozicijama.	337
II.4.3. Poimeničavanje pomoću člana	338
II.4.4. Član srednjeg roda <i>lo</i>	338
II.5. Brojevi	339
II.5.1. Glavni brojevi	339
II.5.1.1. Brojevi i množina.	343
II.5.1.2. Rod brojeva.	344

II.5.1.3. <i>Uno, una, un</i> ‘jedan’	345
II.5.1.4. <i>Cien, ciento</i> ‘sto’	347
II.5.1.5. Milijun i veći brojevi	348
II.5.2. Redni brojevi	348
II.5.2.1. Rod i broj rednih brojeva	351
II.5.2.2. Apokopa kod rednih brojeva	352
II.5.2.3. Glavni brojevi u službi rednih brojeva	353
II.5.3. Razlomci	354
II.5.4. Oblici za izražavanje višestrukosti	356
II.5.5. Izražavanje sata, datuma, godina, računskih operacija i postotaka	357
II.6. Glagoli	361
II.6.1. Morfološke karakteristike glagolâ	362
II.6.2. Konjugacija pravilnih glagola	364
II.6.2.1. Indikativna glagolska vremena	365
II.6.2.1.1. Sadašnje vrijeme	365
II.6.2.1.2. Prošla vremena	366
II.6.2.1.2.1. Aorist	366
II.6.2.1.2.2. Imperfekt	367
II.6.2.1.2.3. Perfekt	367
II.6.2.1.2.4. Pluskvamperfekt	368
II.6.2.1.3. Buduća vremena	369
II.6.2.1.3.1. Futur	369
II.6.2.1.3.2. Složeni futur	370
II.6.2.1.4. Kondicionali	370
II.6.2.1.4.1. Kondicional	371
II.6.2.1.4.2. Složeni kondicional	371
II.6.2.2. Konjunktivna glagolska vremena	372
II.6.2.2.1. Konjunktiv prezenta	373
II.6.2.2.2. Konjunktiv imperfekta	373
II.6.2.2.3. Konjunktiv perfekta	375
II.6.2.2.4. Konjunktiv pluskvamperfekta	375
II.6.2.3. Imperativ	376
II.6.2.3.1. Imperativ povratnih glagola i kombinacije s nenaglašenim oblicima osobnih zamjenica	378

II.6.2.3.2. Negativni imperativ	380
II.6.2.4. Infinitni glagolski oblici	380
II.6.2.4.1. Infinitiv	381
II.6.2.4.2. Gerund	381
II.6.2.4.3. Particip	382
II.6.2.5. Tablični pregled pravilnih glagolskih oblika	383
II.6.2.6. Pravopisne promjene u konjugaciji pravilnih glagola	388
II.6.2.7. Oblici <i>vosea</i>	394
II.6.2.8. Glagolska vremena na rubu nestajanja	399
II.6.2.8.1. Konjunktiv futura	399
II.6.2.8.2. Predperfekt	401
II.6.3. Konjugacija nepravilnih glagola	402
II.6.3.1. Glagoli s diftongacijom u korijenu – <i>e</i> > <i>ie</i> , <i>o</i> > <i>ue</i>	402
II.6.3.1.1. Glagoli s alternacijom vokal ~ diftong u korijenu – <i>i</i> ~ <i>ie</i> <i>i u ~ ue</i>	407
II.6.3.2. Glagoli s alternacijom <i>e</i> ~ <i>i</i>	408
II.6.3.2.1. Glagoli s alternacijom <i>o</i> ~ <i>u</i>	412
II.6.3.3. Glagoli s diftongacijom <i>e</i> > <i>ie</i> i alternacijom <i>e</i> ~ <i>i</i>	414
II.6.3.3.1. Glagoli s diftongacijom <i>o</i> > <i>ue</i> i alternacijom <i>o</i> ~ <i>u</i>	416
II.6.3.4. Glagoli sa sljedovima vokala u infinitivu	417
II.6.3.4.1. Glagoli čija osnova završava na vokal	418
II.6.3.4.1.1. Glagoli na <i>-iar</i>	418
II.6.3.4.1.2. Glagoli na <i>-uar</i>	420
II.6.3.4.1.3. Glagoli na <i>-uir</i>	421
II.6.3.4.1.4. Glagoli na <i>-oír</i>	423
II.6.3.4.1.5. Glagoli na <i>-eer</i> , <i>-aer</i> i <i>-oer</i>	425
II.6.3.4.2. Glagoli sa slijedom vokala u osnovi	426
II.6.3.5. Glagoli s nepravilnostima u 1.l.sg. indikativa prezenta i u konjunktivu prezenta	428
II.6.3.5.1. Umetanje epentetičkog /k/	428
II.6.3.5.2. Umetanje epentetičkog /g/	429
II.6.3.5.3. Glagoli s više varijanata za 1.l.sg. indikativa prezenta i konjunktiv prezenta	430
II.6.3.5.4. Ostali glagoli s nepravilnostima u 1.l.sg. indikativa prezenta i u konjunktivu prezenta	432
II.6.3.6. Glagoli koji završavaju na <i>-llir</i> , <i>-ñir</i> i <i>-ñer</i>	433
II.6.3.7. Glagoli s nepravilnostima u futuru i kondicionalu	434

II.6.3.8. Glagoli s nepravilnostima u imperativu	437
II.6.3.9. Glagoli s nepravilnostima u aoristu i konjunktivu imperfekta. . .	438
II.6.3.10. Glagoli s nepravilnim participima	442
II.6.3.11. Defektivni glagoli	444
II.6.3.12. Višestruko nepravilni glagoli	448
II.7. Prilozi	465
II.7.1. Prilozi na <i>-mente</i>	466
II.7.1.1. Nizanje priloga na <i>-mente</i>	467
II.7.1.2. Ograničenja u tvorbi priloga na <i>-mente</i>	469
II.7.2. Prilozi istog oblika kao i pridjevi	470
II.7.3. Uporaba pridjeva umjesto priloga	472
II.7.4. Prilozi mjesta	473
II.7.5. Vremenski i aspektualni prilozi	478
II.7.6. Prilozi načina	484
II.7.7. Prilozi količine	486
II.7.8. Prilozi isticanja	492
II.7.9. Prilozi afirmacije i negacije	495
II.7.10. Prilozi sumnje i vjerojatnosti	497
II.7.11. Priložni izrazi	498
II.8. Prijedlozi	501
II.8.1. <i>de</i> ‘o, od’	502
II.8.2. <i>a</i>	503
II.8.3. <i>en</i> ‘u, na’	505
II.8.4. <i>por</i> ‘zbog, za’	506
II.8.5. <i>para</i> ‘za’	507
II.8.6. Kontrast između <i>por</i> i <i>para</i>	508
II.8.7. <i>con</i> ‘s, sa’	512
II.8.8. <i>sin</i> ‘bez’	513
II.8.9. <i>sobre</i> ‘na, iznad, o, oko’	513
II.8.10. <i>desde</i> ‘od, s, sa, iz’	514
II.8.11. <i>hasta</i> ‘do’	515
II.8.12. <i>hacia</i> ‘prema, oko’	515

II.8.13. <i>entre</i> ‘između, među’	516
II.8.14. <i>según</i> ‘po, prema’	516
II.8.15. <i>durante</i> ‘za vrijeme, tijekom’	517
II.8.16. <i>mediante</i> ‘pomoću, uz pomoć’	517
II.8.17. <i>contra</i> ‘protiv’	517
II.8.18. <i>bajo</i> ‘pod, ispod’	518
II.8.19. <i>ante</i> ‘pred, ispred’	518
II.8.20. <i>tras</i> ‘iza, za’	519
II.8.21. <i>vía</i> ‘preko, putem’	519
II.8.22. Prijedložni izrazi	519
II.9. Veznici	521
II.9.1. Koordinativni veznici	522
II.9.1.1. Sastavni veznici	522
II.9.1.2. Suprotni veznici	525
II.9.1.3. Rastavni veznici	527
II.9.1.4. Isključni veznici	528
II.9.1.5. Zaključni ili posljedični veznici	529
II.9.2. Subordinativni veznici	530
II.9.2.1. Veznici imenskih rečenica	531
II.9.2.2. Vremenski veznici	532
II.9.2.3. Uzročni veznici	533
II.9.2.4. Namjerni veznici	533
II.9.2.5. Posljedični veznici	534
II.9.2.6. Komparativni veznici	534
II.9.2.7. Pogodbeni veznici	535
II.9.2.8. Dopusni veznici	536
II.10. Usklici	539
II.10.1. Pravi usklici	540
II.10.2. Nepravi usklici	545
II.10.2.1. Usklici nastali od imenica	545
II.10.2.2. Usklici nastali od glagola	547
II.10.2.3. Usklici nastali od pridjeva i priloga	551

II.10.2.4. Formulaični uskllici	552
II.10.2.5. Vulgarni i kolokvijalni uskllici	553
II.11. Tvorba riječi: deminutivi, augmentativi, despektivi, hipokoristici i skraćivanje	557
II.11.1. Deminutivi	558
II.11.1.1. Tvorba deminutiva	559
II.11.1.1.1. Riječi koje završavaju na konsonant	560
II.11.1.1.2. Riječi koje završavaju na vokal	564
II.11.1.2. Rod deminutiva	570
II.11.1.3. Varijante deminutiva	573
II.11.1.4. Značenje deminutiva	574
II.11.2. Augmentativi i despektivi	576
II.11.2.1. Augmentativi	576
II.11.2.2. Despektivi	582
II.11.3. Hipokoristici	582
II.11.4. Skraćivanje	584
II.12. Komparativne konstrukcije	587
II.12.1. Drugi dio komparacije – <i>que</i> ili <i>de</i> ?	589
III. SINTAKSA	
III.1. Uporaba prezenta	597
III.1.1. Present kao sadašnje vrijeme	597
III.1.2. Historijski present	599
III.1.3. Present za izražavanje budućnosti	601
III.2. Uporaba prošlih vremena	603
III.2.1. Perfekt	605
III.2.2. Aorist	607
III.2.3. Imperfekt	609
III.2.4. Usporedna analiza uporabe perfekta, aorista i imperfekta	615
III.2.4.1. Aorist vs. perfekt	617
III.2.4.2. Aorist i perfekt vs. imperfekt	619

III.2.5. Pluskvamperfekt	627
III.3. Uporaba futura i kondicionala	633
III.3.1. Futur	633
III.3.2. Složeni futur	635
III.3.3. Kondicional	637
III.3.4. Složeni kondicional	641
III.3.5. Izražavanje pretpostavki futuroom i kondicionalom	644
III.4. Kontrastivna uporaba konjunktiva i indikativa	649
III.4.1. Usporedba osnovnih vrijednosti indikativnih i konjunktivnih vremena	650
III.4.2. Indikativ i konjunktiv u jednostavnim rečenicama	652
III.4.2.1. Deziderativne rečenice	652
III.4.2.1.1. <i>Ojalá (que)</i> ‘da bar’	653
III.4.2.1.2. <i>Quién</i> ‘da bar’	656
III.4.2.1.3. <i>Que</i>	657
III.4.2.1.4. <i>Así</i> ‘dabogda’	658
III.4.2.2. Dubitativne rečenice	658
III.4.2.2.1. Prilozi koji se koriste s konjunktivom i s indikativom.	659
III.4.2.2.1.1. <i>Quizá(s)</i> i <i>tal vez</i> ‘možda’	659
III.4.2.2.1.2. <i>Posiblemente</i> ‘možda, moguće’ i <i>probablemente</i> ‘vjerojatno’	660
III.4.2.2.1.3. <i>Seguramente</i> ‘zasigurno’	661
III.4.2.2.1.4. <i>Acaso</i> ‘možda’	662
III.4.2.2.1.5. <i>Capaz que</i> ‘možda’	662
III.4.2.2.2. Prilozi koji se koriste isključivo s indikativom	662
III.4.2.3. Druge upotrebe konjunktiva u jednostavnim rečenicama	663
III.4.2.3.1. Fiksni izrazi	663
III.4.2.3.1.1. <i>Que yo sepa, que yo vea, que yo recuerde</i>	663
III.4.2.3.1.2. <i>Que digamos</i>	664
III.4.2.3.1.3. <i>Venga a</i> + infinitiv.	664
III.4.2.3.2. <i>Como</i> i <i>lo que</i> + konjunktiv.	664
III.4.2.3.3. <i>Según</i> + konjunktiv	665
III.4.2.3.4. <i>Ni que</i> ‘ne bi da, kao da’	665
III.4.2.3.5. Zamjena indikativnih vremena konjunktivom	665

III.4.2.3.5.1. Zamjena kondicionala prošlog konjunktivom pluskvamperfekta666
III.4.2.3.5.2. Zamjena kondicionala sadašnjeg konjunktivom imperfekta666
III.4.2.3.5.3. Zamjena indikativa pluskvamperfekta i aorista konjunktivom imperfekta668
III.4.3. Indikativ i konjunktiv u složenim rečenicama669
III.4.3.1. Imenske rečenice671
III.4.3.1.1. Glagoli utjecaja673
III.4.3.1.1.1. Infinitiv s glagolima utjecaja675
III.4.3.1.2. Glagoli emocionalnih reakcija676
III.4.3.1.2.1. Infinitiv s glagolima emocionalnih reakcija677
III.4.3.1.3. Glagoli konstatacije678
III.4.3.1.3.1. Glagoli konstatacije s infinitivom.679
III.4.3.1.3.2. Glagoli konstatacije u negativnim izjavnim rečenicama.681
III.4.3.1.3.3. Glagoli konstatacije u negativnim upitnim rečenicama.682
III.4.3.1.3.4. Glagoli konstatacije u negativnom imperativu.683
III.4.3.1.3.5. Glagoli konstatacije s negativnim značenjem684
III.4.3.1.4. Izrazi kojima se izriče vrijednosni sud684
III.4.3.1.4.1. Izrazi kojima se izriče vrijednosni sud s infinitivom687
III.4.3.1.5. Izrazi kojima se konstatira činjenično stanje.687
III.4.3.1.6. Imenske rečenice kao nadopuna imenica ili pridjeva689
III.4.3.1.6.1. Imenske rečenice kao nadopuna imenica ili pridjeva s infinitivom695
III.4.3.1.7. Indirektne upitne i usklične rečenice696
III.4.3.1.8. Vrijednosni sudovi i glagoli kojima se izražavaju emocije u emfatičnim konstrukcijama699
III.4.3.1.9. Nizovi imenskih rečenica701
III.4.3.1.10. Glagoli s više značenja koji se koriste i s indikativom i s konjunktivom702
III.4.3.1.10.1. Glagol <i>decir</i> ‘reći, govoriti’ i ostali glagoli govora703
III.4.3.1.10.2. Glagoli <i>decidir</i> ‘odlučiti’, <i>concluir</i> ‘zaključiti’ i ostali glagoli zaključivanja.707
III.4.3.1.10.3. <i>Pensar</i> ‘misliti’ i njemu slični glagoli709
III.4.3.1.10.4. Glagol <i>sentir</i> ‘osjetiti, biti žao’711
III.4.3.1.10.5. Glagol <i>parecer</i> ‘činiti se’711

III.4.3.1.10.6. Glagol <i>hacer</i> ‘činiti, raditi’	713
III.4.3.1.10.7. Glagoli <i>esperar</i> ‘nadati se, čekati’ i <i>confiar en</i> ‘nadati se, vjerovati’	714
III.4.3.1.10.8. <i>Ver</i> ‘vidjeti’ i slični glagoli	715
III.4.3.1.10.9. Glagoli <i>comprender</i> ‘razumjeti’, <i>entender</i> ‘razumjeti’, <i>reconocer</i> ‘shvatiti’, <i>admitir</i> ‘priznati’, <i>conceder</i> ‘priznati’ i slični	716
III.4.3.1.10.10. Glagol <i>temer</i> ‘bojati se’	718
III.4.3.1.10.11. Glagol <i>soñar</i> ‘sanjati’	719
III.4.3.1.10.12. Glagoli <i>jactarse</i> , <i>vanagloriarse</i> , <i>presumir de</i> i drugi glagoli hvalisanja	720
III.4.3.1.10.13. Glagoli implikacije i podrazumijevanja	720
III.4.3.1.10.14. Glagol <i>suponer</i> ‘pretpostavljati’	721
III.4.3.1.11. Iznimne uporabe načinâ	722
III.4.3.1.11.1. Indikativ s negiranim konstatacijama	723
III.4.3.1.11.2. Konjunktiv u upitnim rečenicama s glagolima konstatacije	726
III.4.3.1.11.3. Konjunktiv s određenim glagolima mišljenja	727
III.4.3.1.11.4. Indikativ s glagolima emocionalnih reakcija	728
III.4.3.1.11.5. Kršenje principa susljednosti.	730
III.4.3.2. Relativne rečenice.	732
III.4.3.2.1. Koncept antecedenta kao ključ razumijevanja opreke indikativ ~ konjunktiv u relativnim rečenicama.	733
III.4.3.2.2. Uporaba načinâ u restriktivnim i nerestriktivnim relativnim rečenicama.	736
III.4.3.2.3. Antecedent s različitim determinantima.	738
III.4.3.2.4. Negacija antecedenta	741
III.4.3.2.5. Futur i kondicional u relativnim rečenicama	743
III.4.3.2.6. Generalizacija u relativnim rečenicama	745
III.4.3.2.7. Stilska i strateška upotreba načinâ u relativnim rečenicama.	746
III.4.3.2.8. Komparativne strukture	749
III.4.3.2.9. Relativne rečenice s infinitivom	750
III.4.3.3. Adverbijalne rečenice	752
III.4.3.3.1. Vremenske rečenice	753
III.4.3.3.1.1. <i>Antes (de) que</i> ‘prije nego’	757
III.4.3.3.1.2. <i>Después (de) que, luego (de) que</i> ‘nakon što’	758
III.4.3.3.1.3. <i>Mientras</i> ‘dok’	758
III.4.3.3.1.4. <i>Siempre que</i> ‘uvijek kad, kad god’	760

III.4.3.3.1.5. Vremenske rečenice s infinitivom	761
III.4.3.3.2. Uzročne rečenice	763
III.4.3.3.2.1. Konjunktiv u uzročnim rečenicama	764
III.4.3.3.2.2. Infinitiv u uzročnim rečenicama	768
III.4.3.3.3. Namjerne rečenice	769
III.4.3.3.3.1. Namjerne rečenice s infinitivom	770
III.4.3.3.3.2. <i>No sea que, no fuera que, no vaya a ser que,</i> <i>no fuera a ser que, no ir a + infinitiv 'da ne'.</i>	772
III.4.3.3.4. Posljedične rečenice.	773
III.4.3.3.4.1. Nezavisno složene posljedične rečenice	773
III.4.3.3.4.2. Zavisno složene posljedične rečenice	776
III.4.3.3.4.3. <i>De modo que, de manera que, de forma que,</i> <i>de suerte que</i> 'tako da, na način da'	780
III.4.3.3.5. Pogodbene rečenice	784
III.4.3.3.5.1. Pogodbene rečenice koje počinju veznikom <i>si</i> 'ako, kad, da'.	784
III.4.3.3.5.1.1. Realne ili faktualne pogodbene rečenice	785
III.4.3.3.5.1.2. Potencijalne pogodbene rečenice	787
III.4.3.3.5.1.3. Irealne ili kontrafaktualne pogodbene rečenice	789
III.4.3.3.5.1.3.1. Irealne pogodbene rečenice u sadašnjosti.	789
III.4.3.3.5.1.3.2. Irealne pogodbene rečenice u prošlosti.	791
III.4.3.3.5.1.3.3. Kombinacija irealnih pogodbenih rečenica u sadašnjosti i u prošlosti	792
III.4.3.3.5.1.3.4. Drugi načini izražavanja irealnosti	794
III.4.3.3.5.1.4. Ograničenja u kombinaciji glagolskih vremena u kondicionalnim rečenicama sa <i>si</i>	797
III.4.3.3.5.2. Drugi pogodbeni veznici	798
III.4.3.3.5.2.1. Pogodbene rečenice s vezničkim izrazima koje sadrže <i>si</i>	799
III.4.3.3.5.2.1.1. <i>Por si (acaso)</i> 'za slučaj da'	799
III.4.3.3.5.2.1.2. <i>Como si, igual que si, lo mismo que si,</i> <i>de igual/mismo modo/manera/forma que si, cual si</i> 'kao da'.	801
III.4.3.3.5.2.1.3. <i>Salvo si, excepto si, no...más que si,</i> <i>menos si</i> 'osim ako'	802
III.4.3.3.5.2.2. Pogodbene rečenice s vezničkim izrazima koji ne sadrže <i>si</i>	803
III.4.3.3.5.2.2.1. <i>Como</i> 'ako'.	804

III.4.3.3.5.2.2.2. <i>Siempre que, siempre y cuando</i> ‘pod uvjetom da, ukoliko, ako, samo ako, dokle god’	805
III.4.3.3.5.2.2.3. <i>Mientras</i> ‘ako’	806
III.4.3.3.5.2.2.4. <i>Con que, con tal (de) que</i> ‘ako, pod uvjetom da’	807
III.4.3.3.5.2.2.5. <i>A cambio de que</i> ‘ako zauzvrat’	808
III.4.3.3.5.2.2.6. <i>A poco (más) que, a nada que</i> ‘ako malo’	809
III.4.3.3.5.2.2.7. <i>Salvo que, excepto que, a menos que, a no ser que, menos que</i> ‘osim ako, osim da, osim što’	809
III.4.3.3.5.2.2.8. <i>Según (que)</i> ‘ovisno o’	814
III.4.3.3.5.2.2.9. <i>Y eso que</i> ‘i to ako’	815
III.4.3.3.5.2.2.10. <i>En (el) caso de que, a condición de que, con la condición de que, en el supuesto de que, supuesto que, contando con que, caso de que, (en) dado (caso) que, en la suposición/hipótesis de que</i> ‘u slučaju da, pod uvjetom da, ukoliko’	815
III.4.3.3.5.2.2.11. <i>No sea que, no fuera que, no vaya a ser que, no fuera a ser que, no ir a + infinitiv</i> ‘za slučaj da, u slučaju da’	816
III.4.3.3.5.2.2.12. <i>Como que</i> ‘kao da’	817
III.4.3.3.5.2.2.13. <i>Que</i> ‘ako’	817
III.4.3.3.5.3. Pogodbene rečenice s infinitivom	818
III.4.3.3.6. Dopusne rečenice	819
III.4.3.3.6.1. Realne ili faktualne dopusne rečenice	819
III.4.3.3.6.1.1. Indikativ u realnim/faktualnim dopusnim rečenicama	820
III.4.3.3.6.1.2. Konjunktiv u realnim/faktualnim dopusnim rečenicama	821
III.4.3.3.6.2. Potencijalne dopusne rečenice	824
III.4.3.3.6.2.1. Potencijalne dopusne rečenice u sadašnjosti i budućnosti	825
III.4.3.3.6.2.2. Potencijalne dopusne rečenice u prošlosti	827
III.4.3.3.6.3. Irealne ili kontrafaktualne dopusne rečenice	828
III.4.3.3.6.3.1. Irealne ili kontrafaktualne dopusne rečenice u sadašnjosti	828
III.4.3.3.6.3.2. Irealne ili kontrafaktualne dopusne rečenice u prošlosti	830
III.4.3.3.6.3.3. Kombinacija irealnih/kontrafaktualnih dopusnih rečenica u sadašnjosti i u prošlosti	831

III.4.3.3.6.4. Ostali dopusni veznici.	833
III.4.3.3.6.4.1. Dopusni veznici koji se koriste s oba načina . . .	833
III.4.3.3.6.4.1.1. <i>Aun cuando</i> ‘iako, mada, makar’	834
III.4.3.3.6.4.1.2. <i>A pesar de que, pese a que</i> ‘iako, usprkos tome’	834
III.4.3.3.6.4.1.3. <i>Por más que, por más</i> + imenica + <i>que</i> ‘kolikogod, premda’	835
III.4.3.3.6.4.2. Dopusni veznici koji se koriste samo s indikativom	836
III.4.3.3.6.4.2.1. <i>Si bien</i> ‘premda, iako’	836
III.4.3.3.6.4.2.2. <i>Y eso que</i> ‘iako, premda’	836
III.4.3.3.6.4.2.3. <i>(Aun) a sabiendas de que</i> ‘iako/premda + znati + da, znajući da’	837
III.4.3.3.6.4.2.4. <i>Como si</i> ‘ako i, makar’	837
III.4.3.3.6.4.2.5. <i>Con lo que, con lo</i> + pridjev + <i>que, con</i> + određeni član + imenica + <i>que, tan</i> + pridjev/prilog + <i>que, tanto como, tanto/a/os/as</i> + imenica + <i>que</i> ‘iako, premda, usprkos’	838
III.4.3.3.6.4.3. Dopusni veznici koji se koriste samo s konjunktivom	839
III.4.3.3.6.4.3.1. <i>Por mucho que, por (muy)</i> + pridjev/prilog + <i>que, por mucho</i> + imenica + <i>que, por poco que, por nada que</i> ‘kolikogod’	839
III.4.3.3.6.4.3.2. <i>Así (que)</i> ‘makar, da i’	840
III.4.3.3.6.4.3.3. <i>Siquiera</i> ‘makar (i)’	840
III.4.3.3.6.4.3.4. <i>(Aun) a riesgo de que</i> ‘uz rizik da, uz opasnost da, makar’	841
III.4.3.3.6.4.3.5. Reduplikativne koncesivne strukture.	841
III.4.3.3.6.5. Dopusne rečenice s infinitivom.	842
III.4.3.4. Veznici s više značenja	843
III.4.3.4.1. <i>Que</i>	843
III.4.3.4.2. <i>Como</i>	844
III.4.3.4.3. <i>Así que</i>	844
III.4.3.4.4. <i>Mientras (que)</i>	845
III.4.3.4.5. <i>Siempre que</i>	845
III.4.3.4.6. <i>Y eso que, como si</i>	845
III.4.3.4.7. <i>Sin que</i>	846

III.5. Upravni i neupravni govor i slaganje vremena	847
III.5.1. Promjene u neupravnom govoru uzrokovane perspektivom governika	850
III.5.2. Priložne oznake mjesta i vremena u neupravnom govoru	852
III.5.3. Slaganje vremena	856
III.5.3.1. Situacije u kojima je moguće odstupanje od kanonskog slaganja vremena	862
III.5.3.2. Slaganje vremena u različitim zavisnim rečenicama	869
III.5.3.3. Finalne napomene o slaganju vremena.	870
III.6. Uporaba infinitivnih glagolskih oblika	871
III.6.1. Infinitiv	872
III.6.1.1. Supstantivirani infinitiv	872
III.6.1.2. Subjekt infinitiva	874
III.6.1.3. Složeni infinitiv	876
III.6.1.4. Infinitiv u službi imperativa	877
III.6.1.5. Konstrukcije s infinitivom kojima se mogu zamijeniti zavisne rečenice	879
III.6.1.6. Infinitiv u jednostavnim rečenicama.	884
III.6.2. Gerund	886
III.6.2.1. Subjekt gerunda	886
III.6.2.2. Apsolutne konstrukcije s gerundom	888
III.6.2.3. Gerund kao pridjev	891
III.6.2.4. Vanrečenični gerund	895
III.6.2.5. Lokativni gerund	895
III.6.2.6. Leksikalizirani gerundi.	896
III.6.2.7. Gerund uz prepoziciju.	897
III.6.3. Particip	897
III.6.3.1. Apsolutne konstrukcije s participom	898
III.7. Španjolski ekvivalenti hrvatskog glagola <i>biti</i>: <i>ser</i> i <i>estar</i>	901
III.7.1. <i>Biti</i> u značenju ‘postojati’, ‘zbiti se’, ‘dogoditi se’, ‘odvi(ja)ti se’, ‘održati se’ → <i>ser</i>	903
III.7.2. <i>Biti</i> u značenju ‘nalaziti se’ → <i>estar</i>.	904
III.7.3. <i>Biti</i> za izražavanje lokacije → <i>ser</i> ili <i>estar</i>	904

III.7.4. Uporaba glagola <i>biti</i> s imenicama → <i>ser</i>	907
III.7.4.1. Iznimni slučajevi – <i>estar</i> uz imenice	908
III.7.5. <i>Biti</i> u glagolskoj perifrazi s gerundom → <i>estar</i>	910
III.7.6. <i>Biti</i> u emfatičnim rečenicama → <i>ser</i>	912
III.7.7. Uporaba glagola <i>biti</i> s pridjevima → <i>ser</i> ili <i>estar</i>	913
III.7.7.1. Glagol <i>ser</i> s pridjevima	913
III.7.7.2. Glagol <i>estar</i> s pridjevima	915
III.7.7.3. Važnost subjekta za uporabu glagola <i>ser</i> i <i>estar</i>	924
III.7.7.3.1. Zavisna rečenica kao subjekt	927
III.7.7.4. Važnost glagolskog vremena za uporabu glagola <i>ser</i> i <i>estar</i>	930
III.7.7.5. Pridjevi s više značenja	931
III.7.8. Semantička klasifikacija uporabe glagola <i>ser</i> i <i>estar</i>	942
III.7.8.1. Izražavanje vremena.	942
III.7.8.2. Temperatura	944
III.7.8.3. Cijena, količina i poredak	944
III.7.8.4. Porijeklo, posjedovanje i materijal	945
III.7.8.5. Bračni status	946
III.7.8.6. Tjelesni nedostaci	947
III.7.9. Glagoli <i>ser</i> i <i>estar</i> u pasivnim konstrukcijama	948
III.7.9.1. Osnovna uporaba: pasiv s <i>estar</i> kao rezultat pasiva sa <i>ser</i>	949
III.7.9.2. Pasiv sa <i>ser</i> i <i>estar</i> u različitim glagolskim vremenima	951
III.7.9.3. Participi koji isključuju jedan od pomoćnih glagola	954
III.7.9.4. Pasivne konstrukcije s djelomičnom neutralizacijom opreke između <i>ser</i> i <i>estar</i>	955
III.7.9.5. Uporaba <i>ser</i> i <i>estar</i> s participima u pridjevskoj funkciji.	956
III.7.9.6. Alternative pasivu sa <i>ser</i>	957
III.8. Glagoli kojima se izražava promjena	959
III.8.1. <i>Ponerse</i> + pridjev	960
III.8.2. <i>Quedar(se)</i> + pridjev/particip	961
III.8.3. <i>Volverse</i> + pridjev/imenica	963
III.8.4. <i>Hacerse</i> + pridjev/imenica	965
III.8.5. <i>Convertirse en</i> + imenica	969
III.8.6. <i>Llegar a ser</i> + pridjev/imenica	970

III.9. Glagolske perifraze	971
III.9.1. Glagolske perifraze s infinitivom	973
III.9.1.1. Modalne perifraze s infinitivom	974
III.9.1.1.1. <i>tener que</i> + <i>infinitiv</i> ‘morati’	974
III.9.1.1.2. <i>deber</i> + <i>infinitiv</i> ‘trebati’	975
III.9.1.1.3. <i>deber de</i> + <i>infinitiv</i> → vjerojatnost	976
III.9.1.1.4. <i>haber que</i> + <i>infinitiv</i> ‘morati, trebati’	977
III.9.1.1.5. <i>haber de</i> + <i>infinitiv</i> ‘morati’	977
III.9.1.1.6. <i>Tratar de</i> + <i>infinitiv</i> ‘pokušati, probati’	978
III.9.1.1.7. <i>Venir a</i> + <i>infinitiv</i> → procjena	978
III.9.1.2. Vremensko-aspektualne perifraze	979
III.9.1.2.1. <i>Ir a</i> + <i>infinitiv</i> → buduća radnja	979
III.9.1.2.2. <i>Volver a</i> + <i>infinitiv</i> ‘ponovo što učiniti’	981
III.9.1.2.3. <i>Soler</i> + <i>infinitiv</i> ‘obično što raditi’	982
III.9.1.2.4. <i>Llevar sin</i> + <i>infinitiv</i> → trajanje	982
III.9.1.2.5. <i>Hincharse a</i> + <i>infinitiv</i> , <i>inflarse a</i> + <i>infinitiv</i> , <i>hartarse a</i> + <i>infinitiv</i> → hiperbola	983
III.9.1.3. Perifraze kojima se izriče početak radnje	983
III.9.1.3.1. <i>Empezar/comenzar a</i> + <i>infinitiv</i> ‘početi’	983
III.9.1.3.2. <i>Ponerse a</i> + <i>infinitiv</i> ‘početi’	984
III.9.1.3.3. <i>Echar(se) a</i> + <i>infinitiv</i> ‘naglo početi’	985
III.9.1.3.4. <i>Romper a</i> + <i>infinitiv</i> ‘naglo i iznenada početi’	985
III.9.1.3.5. <i>Meterse a</i> + <i>infinitiv</i> ‘petljati se’, <i>soltarse a</i> + <i>infinitiv</i> , <i>liarse a</i> + <i>infinitiv</i> ‘(naglo) započeti’	986
III.9.1.3.6. <i>Estar a punto de</i> + <i>infinitiv</i> , <i>estar al</i> + <i>infinitiv</i> , <i>estar</i> <i>para</i> + <i>infinitiv</i> i <i>estar por</i> + <i>infinitiv</i> → radnja nadomak izvršenja	987
III.9.1.3.7. <i>Darle a uno por</i> + <i>infinitiv</i> ‘doći kome što’	988
III.9.1.4. Perifraze kojima se izriče završetak radnje	988
III.9.1.4.1. <i>Dejar de</i> + <i>infinitiv</i> ‘prestati’	988
III.9.1.4.2. <i>Acabar de</i> + <i>infinitiv</i> ‘upravo nešto učiniti’	989
III.9.1.4.3. <i>Terminar de</i> + <i>infinitiv</i> → završetak radnje	990
III.9.1.4.4. <i>Acabar/terminar por</i> + <i>infinitiv</i> ‘na kraju nešto učiniti’	991
III.9.1.4.5. <i>Llegar a</i> + <i>infinitiv</i> → kulminacija	991
III.9.2. Glagolske perifraze s gerundom	992
III.9.2.1. <i>Estar</i> + <i>gerund</i> → trenutna radnja	993

III.9.2.2. <i>Ir + gerund</i> → postepen napredak radnje	995
III.9.2.3. <i>Andar + gerund</i> → trajanje, ponavljanje	996
III.9.2.4. <i>Venir + gerund</i> → trajanje od određenog trenutka	997
III.9.2.5. <i>Llevar + gerund</i> → period trajanja.	998
III.9.2.6. <i>Seguir/continuar + gerund</i> ‘još uvijek, i dalje’	999
III.9.2.7. <i>Acabar/terminar + gerund</i> ‘na kraju nešto učiniti’	1000
III.9.3. Glagolske perifraze s participom	1000
III.9.3.1. <i>Tener + particip</i> → konačni rezultat	1001
III.9.3.2. <i>Llevar + particip</i> → trenutni rezultat	1001
III.9.3.3. <i>Ir + particip</i> → trenutni rezultat	1002
III.9.3.4. <i>Dejar + particip</i> → rezultat	1002
III.9.3.5. <i>Quedar + particip</i> → rezultat	1002
III.9.3.6. <i>Dar por + particip</i> ‘smatrati’	1003
III.10. Uporaba člana	1005
III.10.1. Opći principi	1006
III.10.1.1. Preverbalni subjekti javljaju se uz član	1007
III.10.1.2. Indirektni objekti javljaju se uz član	1010
III.10.1.3. U vokativu se ne upotrebljava član	1010
III.10.2. Neodređeni član	1011
III.10.2.1. Neodređeni član za prvo spominjanje.	1011
III.10.2.2. Neodređeni član za izražavanje evaluacija, vrijednosnih sudova i emfaze	1014
III.10.2.3. Neodređeni član u generalizacijama	1016
III.10.2.4. Množina neodređenog člana	1017
III.10.2.5. Odnos neodređenog člana, neodređene zamjenice i broja jedan	1019
III.10.3. Određeni član	1021
III.10.3.1. Određeni član za identificirane referente	1021
III.10.3.2. Određeni član za izražavanje posvojnosti	1025
III.10.3.3. Uporaba određenog člana za generalizacije	1025
III.10.4. Nulti član	1026
III.10.4.1. Nulti član s imenskim predikatom	1027
III.10.4.2. Nulti član s predikatnim proširkom.	1031
III.10.4.3. Nulti član s vokativom	1032

III.10.4.4. Nulti član s direktnim objektom.	1032
III.10.4.5. Nulti član s postverbalnim subjektom	1035
III.10.4.6. Nulti član uz prepozicije	1037
III.10.5. Član srednjeg roda <i>lo</i>	1039
III.10.6. Član s vlastitim imenicama.	1041
III.10.6.1. Član s osobnim imenima i prezimenima	1042
III.10.6.2. Član s toponimima.	1043
III.10.6.3. Član s imenima jezika i institucija	1046
III.10.7. Član u vremenskim izrazima.	1047
III.11. Uporaba prepozicije <i>a</i> s direktnim objektom	1051
III.11.1. Živ, određen i individualiziran direktni objekt → <i>a</i>	1051
III.11.2. Direktni objekti s neodređenim determinantima	1057
III.11.3. Generički direktni objekt.	1059
III.11.4. Priroda glagola i prepozicionalni objekt	1060
III.11.5. Susret prepozicionalnog direktnog objekta s indirektnim objektom	1063
III.12. Slaganje rečničnih elemenata	1065
III.12.1. Slaganje subjekta i predikata.	1065
III.12.1.1. Slaganje sa zbirnim imenicama	1066
III.12.1.1.1. Slaganje u partitivnim i pseudopartitivnim konstrukcijama	1068
III.12.1.2. Slaganje u rečenicama sa <i>ser</i>	1070
III.12.1.3. Slaganje u licu	1072
III.12.2. Slaganje pridjeva s imenicama u koordiniranim strukturama	1073
Bibliografija	1077
Bilješka o autoru	1083

Predgovor

Gotovo šezdeset godina nakon što je u autorstvu akademika Vojmira Vinje objavljena prva i zasad jedina gramatika španjolskog jezika pisana za govornike hrvatskog, zadovoljstvo nam je predstaviti novu, aktualiziranu i suvremenu *Gramatiku španjolskog jezika*. Suvišno je i govoriti na koliko se razina bilo koji jezik izmijeni u tako dugom razdoblju. U slučaju španjolskog jezika, dovoljno govori podatak da je brojka od 200 milijuna govornika, koja je bila aktualna u šezdesetima, do danas narasla na gotovo pola milijarde izvornih govornika, odnosno na nešto manje od 600 milijuna govornika ako se u obzir uzmu i govornici kojima je španjolski drugi jezik. Jezik kojim govori toliki broj ljudi i koji je rasprostranjen diljem zemaljske kugle (premda potječe iz Europe, najveći broj govornika španjolskog nalazimo u Južnoj i Sjevernoj Americi, uz enklave u Africi i Aziji) onoliko je raznovrstan, dinamičan i sklon promjeni koliko i njegovi govornici. Te promjene, koje su svojstvene svim jezicima i koje se odvijaju na svim razinama – od ortografske i fonetsko-fonološke, preko morfološke i sintaktičke pa sve do sociolingvističke – nastojali smo usustaviti i prezentirati na što učinkovitiji način.

Kada se piše gramatika jezika poput španjolskog, najprije treba odgovoriti na pitanje *kojeg* španjolskog. Jer španjolskih je varijeteta mnogo i jasno je da se ne govori jednako u Buenos Airesu, Punta Arenasu, Cuzcu, Maracaibu, Tegucigalpi, Monterreyu ili Madridu. Kriterij kojim smo se vodili, a koji će dominirati cijelom knjigom, praktična je primjenjivost. U tom smislu, za centralni varijetet koji ćemo opisivati u ovoj gramatici odabrali smo inačicu koja se govori u samoj Španjolskoj, budući da je ona govornicima hrvatskog i geografski i kulturno najbliža, te je najveća vjerojatnost da će se susresti s govornicima upravo tog varijeteta. Uz to, činjenica da su i autor i njegovi suradnici govornici upravo ove varijante dodatno je usmjerila

odabir i garantira bolje snalaženje u materiji. Naravno, premda ćemo se u ovoj gramatici većim dijelom baviti opisom europskog varijeteta španjolskog jezika, bio bi velik propust ne osvrnuti se na određene osobitosti američke uporabe, posebice ako uzmemo u obzir da se većina hispanofonog stanovništva nalazi upravo u Južnoj i Srednjoj Americi. U brojnim poglavljima kroz cijelu knjigu referirat ćemo se tako na uzuse karakteristične za Hispansku Ameriku, s ciljem da se čitatelj upozna i s najvažnijim karakteristikama tamošnjih varijanata španjolskog. Ipak, u ovako zamišljenoj gramatici neizbježno smo se suočili i s problemom davanja jasnih pravila i jasne strukture koju bi govornici hrvatskoga mogli lako usvojiti, a da pritom zadržimo svijest o silnoj varijaciji koja postoji u jeziku koji govori pola milijarde ljudi. Zbog toga smo se, uz povremeno referiranje na različitosti, ipak nastojali zadržati unutar one čvrste jezgre jezika koja je zajednička svim njegovim govornicima.

Osim geografskog kriterija, na pitanje *koji* španjolski predstaviti u gramatici valja odgovoriti i na sociolingvističkoj razini. S obzirom na ovaj kriterij i na nužnu redukciju goleme varijacije koja se na društvenoj razini javlja u svakom jeziku, odlučili smo se koncentrirati na najčešću, najuobičajeniju i najprihvaćeniju uporabu unutar europskog španjolskog. Ova gramatika pisana je iz deskriptivne perspektive, što znači da se generalno vodimo načelom da kao ispravne donosimo one oblike koji su u stvarnoj, svakodnevnoj uporabi među govornicima, a ne isključivo one koje prihvaća strogo shvaćena norma. Naravno, u svakom smo trenutku imali na umu da se radi o gramatici za neizvorne govornike kojima treba dati jasne smjernice oko određenih uzusa i uputiti ih osim u same gramatičke oblike i u sociolingvističku praksu vezanu uz te forme. Tako u mnogim slučajevima navodimo određene uporabe koje se u jeziku (katkad i iznimno često) javljaju, ali su karakteristične samo za određena područja, za određene društvene skupine ili za određene situacije. U tim slučajevima čitateljima preporučujemo da izbjegavaju izraze koji možda mogu proći neprimijećeno kod izvornih govornika kad se jave u kombinaciji sa svim drugim karakteristikama izvornog govora, ali koje se kod stranaca u izolaciji može percipirati kao netočne ili nezgrapne. U tom smislu korisnicima ove gramatike dosljedno preporučujemo da razlikuju razine prihvatljivosti određenih konstrukcija, te navodimo mnoge primjere uporaba koje svakako valja moći razumjeti, ali koje se bez velikog iskustva ne preporuča upotrebljavati. Nastojali smo također predstaviti široku uporabnu sliku španjolskog jezika i opisati njegovu *uvriježenu* i *uobičajenu* inačicu koju njegovi govornici svakodnevno upotrebljavaju, uz naznačavanje varijanti koje su prikladne za manje ili više formalne kontekste. Cilj nam je bio da korisnici ove gramatike usvoje španjolski koji će zvučati prirodno, koji će se moći prilagoditi različitim komunikacijskim situacijama i koji će biti razumljiv svim njegovim govornicima.

Još jedna velika razlika u okolnostima u kojima su nastale ova i prethodna gramatika količina je i dostupnost stručne i znanstvene literature. Španjolski je, naime, jedan od najproučavanijih jezika na svijetu iz najrazličitijih perspektiva, te je broj i

opseg naslova koje smo bili u prilici konzultirati prilikom sastavljanja ove gramatike jednostavno zapanjujuć. Iznad svega ističu se dvije kolosalne španjolske opisne gramatike koje zajedno broje gotovo deset tisuća stranica: *Gramática descriptiva de la lengua española* iz 1999. godine sastavljena pod uredničkom palicom Ignacia Bosquea i Violete Demonte te *Nueva gramática de la lengua española* izdana 2009.-2011., čije autorstvo potpisuju Španjolska kraljevska akademija (RAE) i Udruženje akademija španjolskog jezika (ASALE). Mogli bismo reći da je, za razliku od situacije prije nekoliko desetljeća, danas puno veći izazov uzeti u obzir sve napisano i od enormne količine podataka koja nam je dostupna odabrati ono najbitnije iz kuta gledišta govornika hrvatskog i iz perspektive praktične primjene za učenje španjolskog kao stranog jezika. Ne moramo ni napominjati da mnoga tumačenja i interpretacije dugujemo upravo ovim kapitalnim djelima i da je njihov doprinos u nastanku ove gramatike nemjerljiv. Ipak, premda se čini nevjerojatnim s obzirom na opseg i kvalitetu ovih dviju gramatika, prilikom proučavanja različitih aspekata španjolskog jezika u većini smo se slučajeva morali služiti i dodatnom, monografskom literaturom vezanom uz pojedine teme. U tom smislu važno je nadodati da bi bez sve konzultirane bibliografije čiji se popis nalazi na kraju knjige, sastavljanje ove gramatike bilo nemoguće.

Možda je ovo dobro mjesto da uz već navedena dva kapitalna djela kojima smo se vodili spomenemo i druge radove koji su nam najviše pomogli u sastavljanju ove gramatike. Svakako na općoj razini još valja istaknuti *Diccionario panhispánico de dudas* Španjolske kraljevske akademije i izvrsnu *A New Reference Grammar of Modern Spanish* Butta i Benjamin. U poglavlju o fonetici i fonologiji najviše smo se služili djelima Hualdea te Martínez Celdrána i Fernández Planas, za pisanje poglavlja o kontrastivnoj uporabi glagola *ser* i *estar* dugujemo veliku zahvalnost sistematičnosti Margarite Porroche Ballesteros, a u izradi najopsežnijeg poglavlja o uporabi konjunktiva najviše smo se oslanjali na priručnike Borrega, Asencia i Prieta, Fernández de Álvarez i Marije Ángeles Sastre. Za primjere koji se kroz tekst konstantno koriste za ilustriranje pojedinih fenomena dijelom smo se inspirirali onima pronađenima u drugim djelima, manjim dijelom ih doslovno preuzimali, a najčešće bismo sami osmišljavali one koji bi najbolje mogli oslikati konkretne uporabe. Za lakše praćenje sadržaja, svi su primjeri dosljedno u cijeloj knjizi prevedeni na hrvatski.

S obzirom na to da je osnovna namjena ove gramatike da bude praktična i da služi prije svega govornicima hrvatskog koji žele naučiti španjolski, broj fusnota i direktnih referenci na konzultirane radove nastojali smo svesti na minimum. Ovakvu praksu preuzeli smo od našeg prethodnika, a nalazimo ju i u drugim gramatikama stranih jezika pisanim za govornike hrvatskoga. Naime, cilj djela koje držite u rukama nije ulaženje u teoretske rasprave ili rješavanje nekih od mnogih još uvijek otvorenih pitanja unutar španjolske gramatike, nego pokušaj da u obliku jednog

probavljenog, temeljito dokumentiranog i znanstveno utemeljenog rada predstavi činjenično stanje na jasan, razumljiv i primjenjiv način.

Ova je gramatika namijenjena širokom krugu korisnika – od apsolutnih početnika kojima španjolski samo „lijepo zvuči“ i koji možda žele naučiti neke osnovne stvari o jeziku Cervantesa, Messija ili Shakire, do naprednih korisnika koje detaljnije zanimaju konkretni detalji vezani uz pojedini jezični fenomen. Iz tog je razloga pisana svima razumljivim jezikom, bez pretjeranog korištenja široj publici nepoznate lingvističke terminologije i bez bavljenja lingvističkom teorijom kada ona nema direktne veze s praktičnom uporabom jezika. Naravno, kada se nužni termini moraju upotrijebiti i kada nam određeni teorijski koncepti pomažu u razjašnjavaanju pojedinih fenomena, pokušali smo ih objasniti što jasnije i jednostavnije.

Strukturno, gramatika je podijeljena na tri velike cjeline. Prvi dio bavi se fonetikom i fonologijom španjolskog jezika, odnosno njegovim izgovorom i sustavom organizacije glasova, uz osnovne napomene o španjolskom pravopisu. Drugi dio posvećen je morfologiji, odnosno oblicima i tvorbi različitih vrsta riječi, dok se u trećem dijelu govori o sintaksi, odnosno o uporabi svih tih oblika. Pogledom na sadržaj, lako je vidjeti da se sve teme ne obrađuju jednako detaljno. Najviše se pažnje posvećuje upravo onim fenomenima koji su se govornicima hrvatskoga pokazali najproblematičnijima u usvajanju španjolskog jezika. Tu se radi upravo o onim segmentima stranog jezika koji nemaju pandana u materinjem, zbog čega predstavljaju najveće teškoće pri učenju, posebice ako se radi o iznimno složenim sustavima i međuodnosima, kao što je primjerice slučaj s upotrebom konjunktiva u španjolskom jeziku, s kontrastom između njegovih dvaju glagola „biti“ (*ser* i *estar*), ili sa sintaksom prošlih vremena. U takvim smo poglavljima nastojali biti što iscrpniji i pokušali smo ponuditi odgovore na što veći broj nedoumica koje se mogu javiti prilikom njihovog usvajanja. Iz tog razloga također smo kroz cijelu gramatiku inzistirali na velikom broju primjera kako bismo ilustrirali različite nijanse o kojima se u tekstu govori.

Gramatike ove vrste nisu djela koja se obično čitaju od korica do korica. Onima koji ju budu tako čitali, unaprijed se ispričavamo na mogućim ponavljanjima i na stalnom inzistiranju na nekim temeljnim konceptima, ali budući da pretpostavljamo da će ovaj rad mnogima služiti kao referenca i da će ga se koristiti za razrješavanje vrlo konkretnih problema u datom trenutku, nastojali smo se pobrinuti da se može čitati napreskokce, odnosno da u svakoj tematskoj cjelini donesemo što cjelovitiju informaciju i upute u vezi sa strukturama koje se ondje pojavljuju, uz uračunat rizik od potencijalnog ponavljanja. Tekst gramatike također obiluje uputama na sadržajno vezane cjeline, što bi čitatelju trebalo olakšati potragu za željenom informacijom.

Na kraju valja reći i nešto o suštinskim razlikama između ove i Vinjine gramatike španjolskog jezika. Osim već spomenutih aktualizacija i promjena koje se moraju uzeti u obzir kao posljedica neumitnog protoka vremena, postoje i druge bitne razlike u fokusu ovih dvaju djela. Gramatika akademika Vinje između ostaloga je odražavala i autorov znanstveni habitus, kao i položaj hispanistike u trenutku u kojem je nastala. Zato u njoj nalazimo širok romanistički fokus koji se očituje u brojnim usporedbama između španjolskih, francuskih i talijanskih uzusa, te velik broj napomena o povijesnom razvoju različitih španjolskih oblika. Ovakav odabir, logičan u vrijeme nastajanja gramatike, dobro ocrtava i sam status hispanistike, koja je kod nas u to vrijeme bila disciplina u povojima i praktički se nije poučavala izvan okvira romanistike. Danas je situacija bitno drugačija, španjolski je u nas znatno popularniji i prisutniji, prvenstveno zbog medija i brzog protoka informacija, zbog čega se razvio velik interes za učenje ovog jezika. U tom smislu, namjera je autora ove gramatike da se, uz studente hispanistike kojima će ona biti samo uvod za daljnje bavljenje ovim jezikom, njome može služiti i šira populacija koju interesira samo praktično poznavanje španjolskog. Stoga u ovu gramatiku nisu uključene usporedbe između različitih romanskih jezika, a povijesne su opservacije svedene na minimum i daju se u najkraćim crtama da se razjasne pojedini fenomeni. Čitateljima zainteresiranima za više detalja o ovim aspektima i dalje svesrdno preporučujemo gramatiku akademika Vinje.

Za kraj, u potpunosti svjesni činjenice da je svaka gramatika po definiciji nepotpuna, da su greške neizbježne i da je teško zadovoljiti sve potencijalne korisnike, ističemo još jednom da smo u ovom radu pokušali pronaći što bolji omjer između detaljnih i preciznih informacija s jedne, te jasnoće izlaganja s druge strane. Koliko smo u tome uspjeli, ostavljamo čitateljima na prosudbu.

Bibliografía

- Aguilar, L. (2010): *Vocales en grupo*. Madrid: Arco Libros.
- Alarcos Llorach, E. (1994): *Gramática de la lengua española*. Madrid: Espasa.
- Alcina Franch, J.; Blecua, J. M. (1975): *Gramática española*. Barcelona: Ariel.
- Aletá Alcubierre, E. (2008): „Ser y estar con adjetivos. ¿cualidades y estados?“ *Revista Nebrija de Lingüística Aplicada a la Enseñanza de Lenguas*, 2.3.
http://www.nebrija.com/revista%2Dlinguistica/anteriores/numero1-3/Aleta_seryestar.pdf
- Aletá Alcubierre, E. (2005): „Ser/estar. ¿Dónde es el accidente?“
<http://cvc.cervantes.es/foros/leer1.asp?vId=83012>.
- Aletá Alcubierre, E. (2005): „Una nueva perspectiva sobre un viejo problema de la gramática de ELE: ser no se opone a estar.“ *redEle* 3, <http://www.mec.es/redele/revista3/aleta.shtml>
- Aletá Alcubierre, E. (2005): „Los flecos de la alternancia ser/estar con adjetivos.“
<http://cvc.cervantes.es/foros/leer1.asp?vId=83131>
- Aletá Alcubierre, E. (2003): „Ser soltero o estar soltero.“ Instituto Cervantes,
<http://cvc.cervantes.es/foros/leer1.asp?vId=56823>
- Aletá Alcubierre, E. (2003): „Estar muerto. Explicación laica y aconfesional.“ Instituto Cervantes, <http://cvc.cervantes.es/foros/leer1.asp?vId=44412>
- Alonso Cortés, A. (1999): „Las construcciones exclamativas. La interjección y las expresiones vocativas.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española* 3. 3992-4050.
- Álvarez, A. I. (1999): „Las construcciones consecutivas.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española* 3. 3739-3805.
- Amenós, J.; Díaz, P; Rodríguez, M. L. (2008): *El subjuntivo 2. Nivel avanzado*. Madrid: Edinumen.

- Azevedo, M. (2009): *Introducción a la lingüística española*. New Jersey; Pearson Education.
- Barić, E.; Lončarić, M.; Malić, D.; Pavešić, S.; Peti, M.; Zečević, V.; Znika, M. (2003): *Hrvatska gramatika*. Zagreb: Školska knjiga.
- Batchelor, R. E. (2006): *A Student Grammar of Spanish*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Borrego, J.; Asencio, J. G.; Prieto, E. (1986): *El subjuntivo. Valores y usos*. Madrid: Sociedad General Española de Librería.
- Bosque, I. (2014): „Mood: Indicative vs. Subjunctive.“ U Hualde, J. I.; Olarrea, A.; O'Rourke, E. (ur.): *The Handbook of Hispanic Linguistics*. Oxford: Wiley Blackwell. 373-395.
- Bosque, I.; Demonte, V. (1999): *Gramática descriptiva de la lengua española 1: Sintaxis básica de las clases de palabras*. Madrid: RAE/Espasa.
- Bosque, I.; Demonte, V. (1999): *Gramática descriptiva de la lengua española 2: Las construcciones sintácticas fundamentales. Relaciones temporales, aspectuales y modales*. Madrid: RAE/Espasa.
- Bosque, I.; Demonte, V. (1999): *Gramática descriptiva de la lengua española 3: Entre la oración y discurso. Morfología*. Madrid: RAE/Espasa.
- Butt, J.; Benjamin, C (2011): *A New Reference Grammar of Modern Spanish*. London, New York: Routledge.
- Camacho, J. (2014): „Ser and Estar: The Individual/Stage-Level Distinction and Aspectual Predication“. U Hualde, J. I.; Olarrea, A.; O'Rourke, E. (ur.): *The Handbook of Hispanic Linguistics*. Oxford: Wiley Blackwell. 453-75.
- Campos Astorkiza, R. (2014): „The phonemes of Spanish.“ U Hualde, J. I.; Olarrea, A.; O'Rourke, E. (ur.): *The Handbook of Hispanic Linguistics*. Oxford: Wiley Blackwell. 89-111.
- Carballera Cotillas, Y.; Sastre Ruano, M. A. (1991): „Usos de ser y estar. Revisión de la gramática y constatación de la realidad lingüística.“ *Asele*, Actas III: 299-313.
- Carrasco, F. (1974): „Ser /v/ estar y sus repercusiones en el sistema.“ *Thesaurus* 39.2: 316-49.
- Carrasco Gutiérrez, Á (1999): „El tiempo verbal y la sintaxis oracional. La *Consecutio temporum*.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2*. 3061-3129.
- Carrasco Gutiérrez, Á. (2000): *La concordancia de tiempos*. Madrid: Arco Libros.
- Carricaburo, N. (1997): *Las fórmulas de tratamiento en el español actual*. Madrid: Arco Libros.
- Company Company, C. (2014): „Adverbios en -mente.“ U Company Company, C. (ur.): *Sintaxis histórica de la lengua española 1*. México: Fondo de Cultura Económica y Universidad Nacional Autónoma de México. 459-614.
- Crystal, D. (2008): *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. Oxford: Blackwell Publishing.

- Crystal, D. (2010): *The Cambridge Encyclopedia of Language*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Davies, M. (2006): *A Frequency Dictionary of Spanish*. New York/London: Routledge.
- De Molina, J. A.; Ortega Olivares, J. (1987): *Usos de «ser» y «estar»*. Madrid: SGEL.
- Díaz, P; Rodríguez, M. L. (2007): *El subjuntivo 1. Nivel intermedio*. Madrid: Edinumen.
- D'Intorno, F.; Del Teso, E.; Weston, R. (1995): *Fonética y fonología actual del español*. Madrid: Cátedra.
- DPD (2005): Real Academia Española: *Diccionario panhispánico de dudas*. Elektronsko izdanje: <https://www.rae.es/recursos/diccionarios/dpd>.
- Falk, J. (1979): *“Ser” y “estar” con atributos adjetivales. Anotaciones sobre el empleo de la cópula en catalán y castellano*. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Fernández Álvarez, J. (1987): *El subjuntivo*. Madrid: Edelsa.
- Fernández Lagunilla, M. (1999): „Las construcciones de gerundio.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2*. 3443-3503.
- Fernández Leborans, M. J. (1999): „El nombre propio.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 1*. 76-128.
- Fernández Planas, A. M. (2011): *Así se habla. Nociones fundamentales de fonética general y española*. Barcelona: Horsori.
- Flamenco García, L. (1999): „Las construcciones concesivas y adversativas.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 3*. 3805-3879.
- Galán Rodríguez, C. (1999): „La subordinación causal y final.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 3*. 3597-3643.
- García Fernández, L; Carrasco Gutiérrez, Á.; Camus Bergareche, B.; Martínez-Atienza, M.; García García-Serrano, M. A. (2006): *Diccionario de perífrasis verbales*. Madrid: Gredos.
- García González, J. G. (1992): *Perífrasis verbales*. Madrid: SGEL.
- García Santos, J. F. (2006): *Sintaxis del español. Nivel de perfeccionamiento*. Madrid: Ediciones Universidad de Salamanca y Santillana Educación.
- Gil Fernández, J. (2007): *Fonética para profesores de español: de la teoría a la práctica*. Madrid: Arco Libros.
- Gómez Torrego, L. (1999): „Los verbos auxiliares. Las perífrasis verbales de infinitivo.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2*. 3323-3391.
- Gómez Torrego, L. (2002): *Análisis sintáctico. Teoría y práctica*. Madrid: Ediciones SM.
- Gómez Torrego, L. (2009): *Perífrasis verbales*. Madrid: Arco Libros.
- Gumiel Molina, S.; Moreno-Quibén, N.; Pérez Jiménez, I. (2015): „A syntactic approach to the relative / absolute distinction: the case of adjectives in copular sentences in Spanish“. *Natural Language and Linguistic Theory* 33.3: 955-1001.
- Hidalgo Navarro, A.; Quilis Merín, M. (2012): *La voz del lenguaje: Fonética y fonología del español*. Valencia: Tirant Humanidades.

- Hoff, M.; Schwenter, S. (preprint): „Reanalizando la alomorfia de dos conjunciones en español: Un primer acercamiento desde la gramática basada en el uso.“ Članak dostupan na: https://www.researchgate.net/publication/344120436_Reanalizando_la_alomorfia_de_dos_conjunciones_en_espanol_Un_primer_acercamiento_desde_la_gramatica_basada_en_el_uso
- Hualde, J. I. (2005): *The Sounds of Spanish*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Hualde, J. I.; Olarrea, A.; Escobar, A. M.; Travis, C. E. (2010): *Introducción a la lingüística hispánica*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Jelaska, Z. (2004): *Fonološki opisi hrvatskog jezika – Glasovi, slogovi, naglasci*. Zagreb: Hrvatska sveučilišna naklada.
- Kapović, M. (2007): „Fórmulas de tratamiento en dialectos de español; fenómenos de *voseo* y *ustedeo*.“ Hieronymus (I): 65-87.
- Kattán Ibarra, J.; Puntain, C. J. (2003): *Modern Spanish Grammar*. London, New York: Routledge.
- Kovacci, O. „El adverbio.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 1*. 704-786.
- Lara Bermejo, V. (2021): „Futuro y condicional en las lenguas iberorromances: de marca de tiempo a marca de evidencialidad.“ *Borealis: An International Journal of Hispanic Linguistics*, 10 (1): 145-162.
- Lázaro Mora, F. A. (1999): „La derivación apreciativa.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 3*. 4644-4682.
- Li, J. (2015): *Una propuesta teórica y aplicada de enseñanza de las construcciones copulativas y semicopulativas del español para estudiantes de lengua china*. Sveučilište Carlos III. Doktorska disertacija.
- Lluïsa Hernanz, M. (1999): „El infinitivo.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2*. 2197-2357.
- Lluïsa Hernanz, M.; Suñer Gratacós, A. (1999): „La predicación: La predicación no copulativa. Las construcciones absolutas.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2*. 2525-2561.
- Maldonado González, C. (1999): „Discurso directo y discurso indirecto.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 3*. 3549-3597.
- Marín, R. (2004): *Entre ser y estar*. Madrid: Arco Libros.
- Martínez Celdrán, E.; Fernández Planas, A. M. (2007): *Manual de fonética española*. Barcelona: Ariel.
- Montolio, E. (1999): „Las construcciones condicionales.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 3*. 3643-3739.
- Morgan, T. A. (2010): *Sonidos en contexto. Una introducción a la fonética del español con especial referencia a la vida real*. New Haven, London: Yale University Press.
- Morgan, T. A.; Schwenter, S. (2016): „*Vosotros, Ustedes*, and the Myth of the Symmetrical Castilian Pronoun System.“ U Cuza, A.; Czerwionka, L. i Olson, D. J. (ur.): *Inquiries in*

- Hispanic linguistics. From theory to empirical evidence.* Amsterdam: John Benjamins. 263-280.
- Morgan, T. A.; Schwenter, S. (2021): „*Vosotros versus Ustedes: Asymmetries in 2PL Pronouns across Spanish Dialects.*“ U Díaz Campos, M. (ur.): *The Routledge Handbook of Variationist approaches to Spanish.* London/New York: Routledge.
- Morimoto, Y. (2011): *El artículo en español.* Madrid: Edhasa (Castalia).
- Navas Ruiz, N.; Llorente, C. (2002): *Ser y estar. Verbos atributivos. La voz pasiva.* Salamanca: Ediciones Colegio de España.
- NGLE (2009): Real Academia Española; Asociación de Academias de la Lengua Española: *Nueva gramática de la lengua española. Morfología y Sintaxis I.* Madrid: Espasa.
- NGLE (2009): Real Academia Española; Asociación de Academias de la Lengua Española: *Nueva gramática de la lengua española. Sintaxis II.* Madrid: Espasa.
- NGLE (2011): Real Academia Española; Asociación de Academias de la Lengua Española: *Nueva gramática de la lengua española. Fonética y fonología.* Barcelona: Espasa.
- Pérez Saldaña, M. (1999): „El modo en las subordinadas relativas y adverbiales.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2.* 3253-3323.
- Porroche Ballesteros, M. (1988): *Ser, estar y verbos de cambio.* Madrid: Arco Libros.
- Porto Dapena, J. Á. (1991): *Del indicativo al subjuntivo. Valores y usos de los modos del verbo.* Madrid: Arco Libros.
- Quilis, A. (1997): *Principios de fonología y fonética españolas.* Madrid: Arco Libros.
- Rascón Caballero, A. (2016): „El uso de la perífrasis *estar + gerundio* en tiempos perfectivos para significar predicados de actividad atéllicos.“ *MarcoELE*, 23: 1-15. Dostupno na: https://marcoele.com/descargas/23/rascon-estar_gerundio.pdf
- RAE (1999): Real Academia Española (edición revisada por las Academias de la Lengua Española) (1999): *Ortografía de la lengua española.* Madrid: Espasa.
- RAE; ASALE (2010): Real Academia Española; Asociación de Academias de la Lengua Española (2010): *Ortografía de la lengua española.* Madrid: Espasa.
- Real Academia Española: *CREA. Corpus de referencia del español actual.* Anotirana verzija. <http://www.rae.es>
- Ridruejo, E. (1999): „Modo y modalidad. El modo en las subordinadas sustantivas.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2.* 3209-3253.
- Rojo, G. (1976): „La correlación temporal.“ *Verba*, 3: 65-89.
- Rojo, G.; Veiga, A. (1999): „El tiempo verbal. Los tiempos simples.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2.* 2867-2935.
- Sáez del Álamo, L. A. (1999): „Las construcciones comparativas y superlativas.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 1.* 1129-1189.
- Sáez del Álamo, L. A. (2016): „Comparativos y superlativos.“ U Gutiérrez-Rexach, J. (ur.): *Enciclopedia de lingüística hispánica 1.* London/New York: Routledge. 437-447.

- Sastre, M. Á. (2004): *El subjuntivo en español*. Salamanca: Ediciones Colegio de España.
- Seco, M. (1998): *Diccionario de dudas y dificultades de la lengua española*. Madrid: Espasa.
- Serrano, J.; Serrano. S. (1992): *Spanish verbs: Ser and Estar. Key to Mastering the Language*. New York: The Hippocrene Books.
- Suñer, M.; Padilla Rivera, J. (1990): „Concordancia temporal y subjuntivo.“ U Bosque, I. (ur.): *Indicativo y subjuntivo*. Madrid: Taurus. 185-201.
- Škarić, I. (2009): *Hrvatski izgovor*. Zagreb: Nakladni zavod Globus.
- Torner, S. (2016): „Adverbio.“ U Gutiérrez-Rexach, J. (ur.): *Enciclopedia de lingüística hispánica I*. London/New York: Routledge. 380-393.
- Torrego Salcedo, E. (1999): „El complemento directo preposicional.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2*. 1779-1807.
- Trask, R. L. (1996): *A Dictionary of Phonetics and Phonology*. London/New York: Routledge.
- Wheatley, K. (2006): *Sintaxis y morfología de la lengua española*. New Jersey: Pearson Education.
- Yllera, A. (1999): „Las perífrasis verbales de gerundio y participio.“ U Bosque, I. i Demonte, V. (ur.): *Gramática descriptiva de la lengua española 2*. 3391-3443.
- Zarzalejos, A. (2005): *¿Ser o estar?* Madrid: Edinumen.

Bilješka o autoru

Marko Kapović rođen je 1983. u Zagrebu gdje na Filozofskom fakultetu završava studij Španjolskog jezika i književnosti i Engleskog jezika i književnosti, te pohađa dodatni studij Portugalskog jezika i književnosti. Titulu doktora znanosti stječe 2014. na temi iz hispanske sociolingvistike.

Od 2007. u Nakladnom zavodu Globus radi kao urednik i jedan od kreatora projekta osuvremenjenja i proširenja *Englesko-hrvatskog rječnika* Željka Bujasa. Od 2009. zaposlen je na Odjelu za hispanistiku i ibernske studije Sveučilišta u Zadru, gdje radi kao docent i predaje lingvističke kolegije poput Fonetike i fonologije, Morfologije, Sintakse, Varijanata španjolskog jezika i Sociolingvistike, te gramatičke kolegije na svim razinama, od A1 do C1. U više navrata usavršava se u Španjolskoj gdje u zimskom semestru akad. god. 2011./2012. u svojstvu gostujućeg profesora na Sveučilištu Castilla-La Mancha provodi i istraživanje za doktorsku disertaciju. Objavljuje radove u prestižnim hispanističkim časopisima i sudjeluje na znanstvenim kongresima s obje strane oceana.

Glavni znanstveni interesi su mu hispanska sociolingvistika, jezične varijacije i promjene, dijalektologija, fonetika i fonologija te sustav oslovljavanja i upotreba osobnih zamjenica u španjolskom jeziku. U recentnim se publikacijama bavi fonetskim i sociolingvističkim aspektima španjolskog u Castilli-La Manchi.